



Waar komt die cliëntenbeweging toch vandaan?

De nieuwste geschiedenis van de cliëntenbeweging in en rondom de psychiatrie vanaf het jaar 2000, toont de omslag van ziekte- naar hersteldenken. De hobbels die genomen moesten worden en nog steeds. We komen uit een hiërarchisch medisch systeem waarin we niets te zeggen hadden over onze behandeling. De psychiater bepaalde alles. Dat verandert langzaam maar zeker.

De identiteit die cliënten en patiënten in de jaren '90 hebben verworven als derde partij die meepraat over de ggz, is zwaar bevochten door de gekkenbeweging uit de jaren '70. Deze latergenoemde tegenbeweging in de psychiatrie zorgde voor het sluiten van de oude inrichtingen, ook wel deinstitutionalisering geheten. In de jaren '90 hebben we daarvan de vruchten kunnen plukken. In wetgeving en cliëntgestuurde organisaties door het hele land. Daar kwam vervolgens de Herstelbeweging uit voort. En volgens mij zijn we nu in transitie naar een brede mensenrechtenbeweging in zorg en welzijn. Waarin ervaringsdeskundigen de toon aangeven.

De cliëntenbeweging wie zijn dat eigenlijk?

Het waren familieleden, die in 1971 de Cliëntenbond oprichtten. Door het boek van Corrie van Eijk, over haar tot

chronisch patiënt gemaakte tweelingzus Mies, stroomden vervolgens duizenden leden toe, allemaal patiënten en ex-patienten uit de inrichtingen. De Cliëntenbond maakte zich daarom algauw los van de familie. Die mochten wel donateur worden, maar geen lid. Patiënten en cliënten hadden al in de jaren '70 behoefte onderons te zijn. Daar mochten de emoties gieren. Daar vonden ze elkaar en hun identiteit. Dat is volgens mij in het begin de belangrijkste beweging geweest: los van de naasten.

Maar met de opkomst van de naasten/familie-organisaties en de categorale (lees: op ziektebeeld georganiseerde) patiëntenorganisaties vanaf eind jaren '80, leek ook de medisch-biologische psychiatrie een boost te krijgen. Overal hoor ik nu dat het instellingssysteem van de medische psychiatrie nog steeds niet is veranderd. Zoals Marcia al helder neerzette: Ontmenselijking is troef. En dwangopnames zijn alleen maar toegenomen.

Met HEE en de ervaringsdeskundigen kregen we een enorme verdieping van onze identiteit. We kunnen nu de zorg van binnenuit gaan veranderen. Maar is dat ook echt zo? Ik moet altijd denken aan het verhaal van de leeuw en het lam, van de veteraan-activist Ed van Hoorn. Hoe blijven ervaringsdeskundige zorgverleners met hun verhaal overeind in de medische hiërarchie. Deze ongerustheid van Marcia is terecht. Toch ben ik optimistisch. Want ook de cliëntenraden hebben hier en daar een flinke vinger in de pap, zie ook mijn nieuwe boek.

De oorspronkelijke protestbeweging is rond het millenium langzaam verstomd en raakte ingepolderd. De overheid speelde hier een belangrijke – wellicht ook kwalijke – rol. Waar stáát Mind eigenlijk voor? Al die organisaties lijken wel

kleurrijke stukjes in een groentensoep. Maar in slecht gemaakte groentensoep lossen de broze stukjes op, waardoor de soep troebel wordt. Dat is volgens mij gebeurd met het gedwongen samengaan van patiënten/cliënten en naastenorganisaties in 1 platform.

En in de regio knokken de onafhankelijken om beetje gemeentelijke (project) subsidie. De identiteit van de kritische cliënt lijkt hiermee verdwenen. Uitelkaar gespeeld door het harde kapitalisme waar de hele westerse samenleving inmiddels aan ten onder gaat.

In mijn nieuwe boek (verschijningsdatum: 1 december) lees je over de invloedrijke individuen in de huidige herstelbeweging. Mensen die hun eigen plan trekken en daarin waardevol zijn voor de toekomst van de cliëntenbeweging en de hele samenleving. Jolijn Santegoeds, slachtoffer van de jeugdpsychiatrie bijvoorbeeld. Zij is op een enkeling na in Nederland nooit echt serieus genomen door de mensen die ertoe doen, maar was wel de enige die gelijk had met de dwangwet Wvvgz. Nu zitten we hier met de ellende. Maar Jolijn heeft haar gedachtengoed Europa ingebracht! Zij oefent als Nederlandse internationaal invloed uit. Leve Jolijn!

Ondertussen heeft de jeugd de toekomst met zelfbewuste voortrekkers als Jason Bhugwandass. Die jongeren zijn vanaf 2012 wel keurig ingebed in de stichting Expex, dat ziet er goed uit, maar ook behoorlijk geïnstitutionaliseerd. We gaan het allemaal zien en beleven.

Tot zover.

Meer weten? Volg:
<https://schrijfwerkklauriergracht.nl/bloggum/>

